

MEMPHIS PLASTIC FIELD

MADD BORDEAUX

Constance Rubini (ed.)

Memphis. Plastic Field

Burdeos, Musée des Arts
Decoratifs et du Design i
Éditions Norma, 2019

L'any 1980 la racionalitat que l'Estil Internacional havia imposat en el disseny des del primer quart del segle xx es va veure sobtadament desafiada amb el naixement del grup Memphis, un col·lectiu de joves arquitectes i artistes que, liderat pel veterà Ettore Sottsass, subvertiria la lògica de la premissa «la forma segueix a la funció».

Memphis. Plastic Field es publicava amb motiu de la retrospectiva homònima que el Musée des Arts Décoratifs et du Design de Burdeos (madd-bordeaux) dedicava al grup entre juny de 2019 i gener de 2020, i que prèviament havia passat pel Palazzo Franchetti de Venècia en el context de la Biennial d'Arqui-

tectura. La mostra se celebrava 35 anys després que Jacqueline Du Pasquier, aleshores directora del museu i mare de Nathalie du Pasquier, una de les integrants originals del conjunt, organitzés la primera exposició de Memphis fora d'Itàlia. En comissariaven l'exposició el crític i galerista Jean Blanchaert i Constance Rubini, actual directora del museu i editora, a més, d'aquest catàleg.

El grup recull el testimoni del Disseny Radical (també conegut com Antidisseny), un moviment eminentment teòric nascut a la dècada de 1960 a Florència i emmarcat en els corrents postmoderns, que desafiava les convencions del disseny i proposava noves maneres de viure. Amb aspiracions més comercials que filosòfiques, Memphis pretén traslladar aquestes idees a les llars del públic. Sensual i emotiva, la seva obra remet a altres moments de la història i a cultures llunyanes; es caracteritza per l'ús del color i l'estampat, la combinació de materials rics i barats en una mateixa peça, l'asimetria i les formes inesperades. Des del seu naixement, Memphis s'ha convertit gairebé en un sinònim del disseny dels anys vuitanta. Tot i això, el caràcter quasi escultural de les seves peces (i també el seu preu) va fer que es percebessin com a obres d'art i no tan com a objectes de consum, i no van aconseguir l'acceptació popular que pretenien. A canvi, actualment s'exhibeixen en museus arreu del món. El col·lectiu es dissolia el 1988, sense Sottsass a les seves files ja des del

1985, per esgotament de la fórmula: tal com els seus protagonistes han reconegut obertament en diverses ocasions, Memphis estava destinat a tenir una vida curta.

En l'última dècada Memphis ha viscut una forta recuperació que ha renovat la seva influència en el disseny actual, molt probablement arran de la col·lecció d'alta costura de la tardor de 2011 de Dior, clarament inspirada en l'obra del grup (de fet el propi Sottsass va assistir a la desfilada) i l'exposició «Postmodernism: Style and Subversion 1970-1990» que el Victoria and Albert Museum presentava l'any 2012. Després de la de Londres, moltes altres exposicions s'han anat succeint confirmant la revifalla, l'última de les quals va ser aquesta «Memphis - Plastic Field» que ens ocupa.

A la mostra del madd-bordeaux, els més de 160 mobles i objectes exhibits destacaven sobre una escenografia negra de plantes de plàstic i gespa artificial ideada per l'estudi milanès IB Studio. La seva disposició angulosa es basava en la cèlebre prestatgeria Carlton (1981) d'Ettore Sottsass. El muntatge evocava una selva que envaeix les runes d'una antiga presó (aquesta part del museu correspon al calabós de la comissaria que s'emplaçava al palau contigu al segle XIX); entre la vegetació sorgien les peces exposades com restes d'una antiga civilització imaginària.

Editat íntegrament en versió bilingüe en francès i anglès, el catàleg s'inicia amb dos assaigs curts dels comissaris de l'exposi-

ció. A «Light after darkness», Blankaert presenta les motivacions d'Ettore Sottsass, que a la vegada funcionarien com a motor principal del projecte de Memphis, mentre que Rubini proposa un breu recorregut pel naixement, la història i l'impacte del grup al seu «The sensorial object».

S'inclouen les reproduccions de dues entrevistes aparegudes en els catàlegs originals a Sottsass i a l'arquitecte Arata Isozaki realitzades per Barbara Radice, directora artística de Memphis, i una sèrie de textos creats *ad hoc* en què alguns dels integrants del grup expliquen el context històric, les motivacions i l'impacte del treball del col·lectiu. Michele de Lucchi, que va treballar amb Sottsass ja des dels estudis de l'Antidisseny, explica com es van proposar posar la indústria al servei del disseny i no al revés, com era recurrent en els models empresarials fins el moment. Així, un dels llegats més importants de Memphis és la seva contribució a la transformació del rol del dissenyador, que ha passat de ser un treballador al servei de la indústria a un creador. Per la seva banda, Andrea Branzi explora les arrels del projecte en el Radical Design i en concret en l'estudi Alchymia, del qual va formar part juntament amb Sottsass immediatament abans de fundar Memphis. L'última d'aquestes dissertacions és la de l'americà George Sowden, que descriu el mètode de treball que seguien els dissenyadors i la llibertat amb què ho feien. Si bé aquests textos són interessants perquè ofereixen la visió dels

protagonistes amb l'avantatge que proporcionen la distància i el temps, resulten una mica breus (cap d'ells supera les quatre pàgines) i es troba a faltar un relat més detallat d'algunes qüestions.

Es publiquen també dues peces inèdites i significatives extretes de l'arxiu de Martine Bedin, membre fundadora del grup, i l'aportació de la qual ha estat inestimable per a l'edició d'aquest volum: un text de 1985 de Barbara Radice en què explica el canvi de rumb que va patir a partir d'aquell any l'obra del conjunt, i un recull de notes i cites breus preses per la pròpia Bedin durant la reunió que va tenir lloc a Laglio, a la costa del llac Como, l'any 1982, que ens serveix com a instantània de les idees i discussions que plantejaven aquests dissenyadors.

Un dels principals valors d'aquest volum és la seva part gràfica. La maquetació, a cura d'Alexandre Dimos de l'estudi francès de Valence, especialitzat en iniciatives culturals, és clara i meticulosa, amb algunes al·lusions al disseny dels anys vuitanta però sobria, sense caure en la temptació d'aclaparar amb referències a l'estil visual del grup. El llibre inclou una enorme quantitat de material fotogràfic, difícil de trobar en altres publicacions de manera tan exhaustiva. La part central la formen les imatges de la pràctica totalitat dels mobles i objectes produïts per Memphis, organitzades cronològicament per col·leccions anuals, acompanyades de la portada del catàleg corresponent (amb les respectives dades

bibliogràfiques), a més de textos originals extrets d'alguns d'aquests. És també valuós i poc habitual en la bibliografia el recull d'invitacions a les presentacions de les col·leccions, de fulls de sala i de papereria corporativa, com també la reproducció completa d'algunes pàgines dels catàlegs comercials que ofereixen descripcions i informació tècnica d'alguns mobles. Les últimes pàgines estan dedicades a la pròpia exposició, amb fotografies i plànols de l'espai.

La producció bibliogràfica disponible en català o castellà al voltant de la temàtica de Memphis i els seus integrants, i més àmpliament, del Disseny Radical, és gairebé nul·la, tret de comptades excepcions; per a conèixer i entendre en profunditat la seva obra cal recórrer, doncs, a edicions majoritàriament italianes o angleses. A més, atesa la manca de textos de caràcter acadèmic sobre el grup, probablement aquest, juntament amb el llibre de Barbara Radice *Memphis. Ricerche, esperienze, risultati, fallimenti e successi del Nuovo Design* (1981), siguin les dues fonts més informatives.

Lluïsa Blasi Rivero
Universitat de Barcelona
lluiblas@gmail.com

Aquest article ha estat publicat originalment a **Matèria. Revista internacional d'Art** (ISSN en línia: 2385-3387)

Este artículo ha sido publicado originalmente en **Matèria. Revista internacional d'Art** (ISSN en línea: 2385-3387)

This article was originally published in **Matèria. Revista internacional d'Art** (Online ISSN: 2385-3387)

MATÈRIA

Revista internacional d'Art

Els autors conserven els drets d'autoria i atorguen a la revista el dret de primera publicació de l'obra.

Els textos es difondran amb la llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada de Creative Commons, la qual permet compartir l'obra amb tercers, sempre que en reconeguin l'autoria, la publicació inicial en aquesta revista i les condicions de la llicència: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

Los autores conservan los derechos de autoría y otorgan a la revista el derecho de primera publicación de la obra.

Los textos se difundirán con la licencia de Atribución-NoComercial-SinDerivadas de Creative Commons que permite compartir la obra con terceros, siempre que éstos reconozcan su autoría, su publicación inicial en esta revista y las condiciones de la licencia: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.es>

The authors retain copyright and grant the journal the right of first publication.

The texts will be published under a Creative Commons Attribution-Non-Commercial-NoDerivatives License that allows others to share the work, provided they include an acknowledgement of the work's authorship, its initial publication in this journal and the terms of the license: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.en>

